

ΘΕΟΔΩΡΑ ΧΑΡΤΜΑΝ
ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ

ΓΚΑΛΕΡΙ ΕΡΣΗ
08/10-31/10/2026

Οι απέραντες διακυμάνσεις των τοπίων του ασυνειδήτου στα έργα της Θεοδώρας Χάρτμαν

Η απελευθέρωση από τους παραδοσιακούς τρόπους αναπαράστασης που έφεραν οι αρχές του 20ου αιώνα αποτέλεσε τη μεγάλη επανάσταση που γέννησε τις ιστορικές καλλιτεχνικές πρωτοπορίες, ανοίγοντας ένα νέο κεφάλαιο στην τέχνη και την ιστορία της. Έκτοτε οι καλλιτέχνες ζουν μέσα σε έναν ωκεανό πιθανοτήτων εικαστικής έκφρασης και πειραματισμών. Χωρίς αμφιβολία, πριν τη στιγμή της δημιουργικής πράξης απλώνεται μπροστά στον καλλιτέχνη ένα ευρύ φάσμα επιλογών σε σχέση με τη θεματολογία, τα υλικά, την τεχνοτροπία, τις εννοιολογικές και αισθητικές κατευθύνσεις που θα ακολουθήσει. Τα εκφραστικά μέσα της εικαστικής Θεοδώρας Χάρτμαν φαίνεται

να έχουν αποκρυσταλλωθεί μέσα από την πολύχρονη εμπειρία της τόσο στη διδασκαλία όσο και τη δημιουργία τέχνης, η οποία την έχει οδηγήσει τα τελευταία χρόνια στην παράδοση της έμπνευσης της στις αυθεντικές πηγές του προσωπικού και συλλογικού ασυνειδήτου.

Το βαθύτερο επίπεδο της ανθρωπίνης συνείδησης, όπου φωλιάζουν ανομολόγητες επιθυμίες, επώδυνα τραύματα, φόβοι, άβλεπες συγκρούσεις και αναμνήσεις, επιτρέπει στα έργα της τη γέννηση και ενσωμάτωση ιδεών που αγκαλιάζουν τις αντιφάσεις, αντιστέκονται στους κανόνες, τις συμβάσεις και τα δόγματα της κοινής λογικής. Αν και τα πρώιμα

*“Πραγματικό όργανο
της όρασης και
της παρατήρησης
είναι ο νους, ενώ τα μάτια
δεν ενεργούν παρά
σαν ένα είδος φορείς,
δέκτες και μεταδότες
του οπτικού μέρους
της συνείδησης”*

*Πλίνιος ο Πρεσβύτερος
Φυσική Ιστορία*

“Το ασυνείδητο είναι η άγραφη ιστορία της ανθρωπότητας από αδιανόητους χρόνους”

*Κάρλ Γιούνγκ
Άνθρωπος και Ψυχή*

έργα της περιέχουν αναγνωρίσιμα στοιχεία, όπως η ανθρώπινη μορφή, η έλξη της προς τον απειριόριστο εικαστικό χώρο της αφαίρεσης και η αναζωογονητική επιρροή του ασυνειδήτου στη δημιουργία της τέχνης της, αποτέλεσαν τους καθοριστικούς παράγοντες για μια ολοένα και μεγαλύτερη απόρριψη της νατουραλιστικής ψευδαίσθησης.

Ερμηνεύοντας τη φράση του Ηράκλειτου “τα πάντα ρει” σε διάφορες συνδυαστικές εκδοχές από χρώματα, σχήματα, υφές και γραμμές και μέσα από την πολυπλοκότητα των οπτικών φαινομένων που έχει καταγράψει στις συνθέσεις της, η εικαστικός αναζητά μικρότερες ή μεγαλύτερες μαρτυρίες ενός αιώνια μεταβαλλόμενου κόσμου που γεννιέται από το χάος, ισορροπεί, ανατρέπεται και ξαναγυρνά σε αυτό, μόνο και μόνο για να ξεκινήσει ένας νέος κύκλος από την αρχή. Στα εσωτέρα τοπία των έργων της, οι ανεξάντλητες συσχετίσεις σύνθεσης και νοήματος παραλληλίζουν την απεραντοσύνη των φανερών και αφανέρωτων εκφάνσεων του οργανικού κόσμου και της ανθρώπινης κατάστασης. Στις συνειδητές και ασυνείδητες εμπειρίες και τις διαβαθμίσεις των βαθμών επίγνωσης που σχηματίζουν αναζητείται μια ουσιώδης αποκάλυψη των μυστηρίων της ζωής.

Σε μια πρώτη ανάγνωση της τεχνοτροπίας των έργων, μπορεί κα-

νείς να αναγνωρίσει την επιρροή από χαρακτηριστικά του Αφηρημένου Εξηρεσιονισμού, όπως η έμφαση στην υποκειμενική ερμηνεία των αφηρημένων μορφών, η επιθυμία για εξερεύνηση της ανθρώπινης ψυχής, οι συναισθηματικές διαστάσεις της δημιουργικής διαδικασίας.

Παράλληλα, η οικειοποίηση/ανακύκλωση κομματιών από σελίδες περιοδικών, αλλά και η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας για την εξ ολοκλήρου δημιουργία χρωματιστών χαρτιών από την ίδια την εικαστικό φανερώνουν την επίδραση της Ποπ Αρτ. Όμως εδώ, οι υπάρχουσες εικόνες δεν επαναχρησιμοποιούνται με σκοπό την κριτική της κουλτούρας, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της κοινωνίας, αλλά αποκλειστικά ως η βασική πρώτη ύλη που θα υποστεί επεξεργασία και θα αξιοποιηθεί για να αποδώσει τελικά τα φορμαλιστικά γνωρίσματα των έργων. Εφαρμόζοντας την τεχνική του κολάζ, η Χάρτμαν κόβει τα χαρτιά σε διάφορα σχήματα και μεγέθη, τα συνθέτει και τα κολλά στην επιφάνεια του καμβά σε μια αδιάκοπη διαδικασία κατακερματισμού, ανασύνθεσης, αντιπαράθεσης και τελικής συνύπαρξης, έως ότου οι πειραματισμοί να φτάσουν στο σημείο/κατώφλι που η καλλιτέχνιδα αποφασίζει ότι το έργο της έχει ολοκληρωθεί.

Η τεχνική αυτή μέθοδος δημιουργίας των έργων παράγει μια

ενδιαφέρουσα αντίφαση που γίνεται αντιληπτή σε όλη την ενότητα της σειράς αυτής: παρ’ όλες τις πολλαπλές εναποθέσεις των κομματιών χαρτιού και τη χρήση κόλλας, επιτυγχάνεται μια λεία ομοιομορφία της επιφάνειας του καμβά που μοιάζει να ‘αψηφά’ την έννοια του χειροποίητου και της χειρονομιακής φύσης των έργων. Μια ακόμα διακριτή αντίφαση αποτελεί η απόκλιση ανάμεσα στην εντύπωση της αυθόρμητης ‘διάχυσης’ και ορμητικότητας των συνθέσεων και το προσεκτικά μελετημένο σχέδιο σκέψης και δράσης για κάθε έργο που ακολουθεί η εικαστικός, ώστε να περιορίσει, σε κάποιο βαθμό, τον παράγοντα της τυχαιότητας και της αταξίας. Αρκεί μια εστιασμένη ματιά για να φανερωθούν η επιμελής διάταξη των επιμέρους στοιχείων, η δομή των χωρικών σχέσεων που οργανώνονται μέσα από τις πολλαπλές επικαλύψεις και η προνοητικότητα στην ανάπτυξη των χρωματικών συνδυασμών, ώστε αυτοί, με τη σειρά τους, να διαμορφώσουν μια αίσθηση ξεχωριστών εικαστικών επιπέδων.

Όμως η Χάρτμαν δεν ενδιαφέρεται για την επίτευξη μιας ορθολογιστικής ή επιτηδευμένης σύνθεσης, κενή συναισθήματος και διαίσθησης, αλλά για μια ισορροπία ανάμεσα σε μια λογική και συγκινησιακή προσέγγιση. Μηροστά στα έργα της, η ματιά του θεατή αρχικά μετατοπίζεται πάνω

στην επιφάνεια τους σε εγρήγορση ανάλογα με τις γειτνιάσεις και τις αντιθέσεις των χρωμάτων, τις ετερογενείς ή ομοιόμορφες κινήσεις και τις κατασταλαγμένες ή υπαινισσόμενες φόρμες. Στην οπτική εντύπωση τους κυριαρχούν εναλλαγές ρευστότητας και συσσώρευσης στοιχείων χωρίς όμως κάποιο κεντρικό σημείο εστίασης ή ιεραρχία στην τοποθέτησή τους, ώστε να δημιουργείται τελικά η αίσθηση μιας ενιαίας, οργανικής συνθήκης έξω και πέρα από συγκεκριμένο χρόνο και τόπο. Εννοιολογικά, η πυκνότητα των συνθέσεων παραπέμπει στα αλληπάλληλα στρώματα της ανθρώπινης ιστορίας και του άπειρου χρόνου, τη συνεχή αλληλεπίδραση ορατών και αόρατων δυνάμεων, τον αέναο φυσικό κύκλο της γέννησης, της φθοράς και της αναδημιουργίας.

Σε δεύτερο χρόνο και αφού έχει επέλθει μια βασική οπτική πρόσληψη της εικόνας, ακολουθεί μια πορεία εξερεύνησης στα βαθιά επίπεδα του νου με στόχο εμπειρίες αποκαλυπτικές. Παράλληλισμοί ανάμεσα στην αινιγματικότητα και την απεραντοσύνη της ψυχής και της φύσης φανερώνουν την άρρηκτη σύνδεσή τους. Με τη συμβολή της επενέργειας του χρόνου και μέσα από προσθήκες, αφαιρέσεις και ανασυνθέσεις, τα έργα οικοδομούνται και αποκτούν ζωή σε μια συνεχόμενη ροή σκέψης, αναθεώρησης και μετάλλαξης. Αυτή

η αέναη, εν εξελίξει κατάσταση των έργων ίσως αποτελεί και το βασικό λόγο που αποπνέουν τόσο δυναμικά και πειστικά την αίσθηση ότι ερχόμαστε σε επικοινωνία με παράδοξα οικείες εικόνες του φυσικού κόσμου, κοσμογονικές, από τα έγκατα της γης, συνάμα ανθρώπινες και υπερκόσμιες, αρχετυπικές, πρωτογενείς και συνυφασμένες με τις απαρχές της ζωής.

Τα έργα της Θεοδώρας Χάρτμαν προσκαλούν το θεατή σε ένα διανοητικό και ψυχικό ταξίδι εμβάθυνσης, αφού έχει πρώτα η ίδια βιώσει, μέσω αυτών, μια ουσιαστική επικοινωνία με το πνεύμα, τις αισθήσεις, τις προθέσεις και το σώμα της ως προϋπόθεση για την κατανόηση όχι μόνο της ύπαρξής της, αλλά και των πολυεπίπεδων πτυχών της δημιουργικής διαδικασίας. Οι συνθέσεις της συγκροτούν ταυτόχρονα τα μικρά θραύσματα και τις αμέτρητες προεκτάσεις ενός μεγαλύτερου όλου, μικρόκοσμους που καθρεφτίζουν παράλληλους συμπαντικούς σχηματισμούς, υπαρκτά και φαντασικά στοιχεία που συμβιώνουν, συμπυκνώσεις συνειρμών που ανά πάσα στιγμή θα μεταμορφωθούν σε νέες μορφές ύπαρξης.

Βασιλική Βαγενού
Ιστορικός της τέχνης

The Boundless Variations of the Landscapes of the Unconscious in the Works of Theodora Hartmann

The liberation from traditional modes of representation brought about by the early 20th century constituted the great revolution that gave rise to the historic avant-garde movements, opening a new chapter in art and its history. Since then, artists have lived amidst an ocean of possibilities for visual expression and experimentation. Undoubtedly, before the moment of creative action, a wide range of choices lies before the artists regarding subject matter, materials, style, and the conceptual and aesthetic directions they will follow. The expressive means of the visual artist Theodora Hartmann seem to have crystallized through her many years of experience in both

teaching and creating art, which has led her in recent years to draw her inspiration from the authentic sources of the personal and collective unconscious.

The deepest level of human consciousness, where unacknowledged desires, painful traumas, fears, uncomfortable conflicts and memories reside, allows her works to generate and incorporate ideas that embrace contradictions as well as defy the rules, conventions and dogmas of common sense. Although her early works contain recognizable elements, such as the human form, it was her attraction to the boundless visual space of abstraction, and the invigorating influence of

*“The true organ
of sight and observation
is the mind,
while the eyes
act merely as
a kind of vehicle, receiver,
and transmitter
of the visual aspect
of consciousness”*

*Pliny the Elder
Natural History*

*“The unconscious
is the unwritten
history of humanity
from time immemorial”*

*Carl Jung
Modern Man in
Search of a Soul*

the unconscious on her art that were the decisive factors in her increasingly greater rejection of the illusion of naturalism.

Interpreting Heraclitus’s phrase “panta rhei” (everything flows) through her various combinations of colors, shapes, textures, and lines, and the complexity of the visual phenomena she has captured in her compositions, the artist seeks smaller or larger testimonies of an eternally changing world that is born from chaos, finds balance, is overturned, and returns to it, only to begin a cycle anew. In the inner landscapes of her works, the inexhaustible interrelationships between composition and meaning mirror the limitlessness of the manifest and hidden aspects of the organic world and the human condition. In the conscious and unconscious experiences and the gradations of awareness they form, she searches for an essential revelation of the mysteries of life.

At an initial glance, the style of these works displays the influence from characteristics of Abstract Expressionism, such as the emphasis on the subjective interpretation of abstract forms,

the desire to explore the human soul, and the emotional dimensions of the creative process. At the same time, the appropriation/recycling of fragments from magazine pages, as well as the use of digital technology to create entirely colored papers by the artist herself, reveal the influence of Pop Art. However, here, the existing images are not reused for the purpose of criticizing culture, the mass media and society, but rather exclusively as the basic raw material that will be processed and utilized to ultimately render the formal characteristics of the works. Using the collage technique, Hartmann cuts the papers into various shapes and sizes, arranges them, and glues them to the surface of the canvas in a continuous process of fragmentation, recomposition, juxtaposition, and final coexistence, until her experiments reach the point—or threshold—at which the artist decides that her work is complete.

This technical method of creating the works produces an interesting contradiction that is evident throughout this series: despite the multiple layers of paper pieces and the use of glue, a smooth

uniformity of the canvas’s surface is achieved that seems to “defy” the notion of the handmade and the gestural nature of the works. Another distinct contradiction lies in the discrepancy between the impression of a spontaneous “diffusion” and intensity of the compositions, and the carefully studied plan of thought and action for each work that the artist follows, in order to limit, as much as possible, the factors of randomness and disorder. A focused glance is enough to reveal the meticulous arrangement of the individual elements, the structure of the spatial relationships organized through multiple overlays and the thoughtfulness in the development of the color combinations, so that these, in turn, create a sense of distinct visual layers.

However, Hartmann is not interested in achieving a cerebral or contrived composition, devoid of passion and intuition, but rather in striking a balance between a rational and an emotional approach. In front of her works, the viewer’s gaze initially shifts across their surface, alert to the juxtapositions and contrasts of colors, the heterogeneous or uniform movements, and the fixed

or implied forms. Their visual impression is dominated by alternations of fluidity and accumulation of elements, yet without any central focal point or hierarchy in their arrangement, ultimately creating the sense of a unified, organic state beyond a specific time and place. Conceptually, the density of the compositions alludes to the successive layers of human history and infinite time, the continuous interaction of visible and unseen forces, and the eternal natural cycle of birth, decay, and rebirth.

Once a basic visual perception of the image has been established, a journey of exploration into the deeper levels of the mind follows, with the aim of revealing new experiences. Parallels between the mysteries and the boundlessness of the soul and nature demonstrate their indissoluble connection. With the influence of time and through additions, subtractions, and recompositions, the works are constructed and come to life in a continuous flow of thought, revision, and transformation. This fluid, ever-evolving state of the works may well be the primary reason they so powerfully and convincingly convey

the sense that we are faced with paradoxically familiar images of the natural world—cosmogonic, emerging from the depths of the earth, at once human and other-worldly, archetypal, primordial, and interwoven with the origins of life.

The works of Theodora Hartmann invite the viewer on a mental and spiritual journey of deepening, after she herself has first experienced through them a profound connection with her spirit, senses, intentions, and body as a prerequisite for understanding not only her own existence but also the intricate aspects of the creative process. Her compositions simultaneously constitute both the small fragments and the countless extensions of a larger whole, microcosms that mirror parallel cosmic formations, real and imaginary elements that co-exist, and condensations of free associations, that at any moment will transform into new kinds of existence.

Vassiliki Vayenou
Art Historian

Λιθικά Στρώματα, 130x130 εκ, κολάζ, 2026
Lithic Layers, 130x130 cm, collage, 2026

Δενδρικό Πλέγμα, 130x130 εκ, κολάζ, 2026
Arboreal Matrix, 130x130 cm, collage, 2026

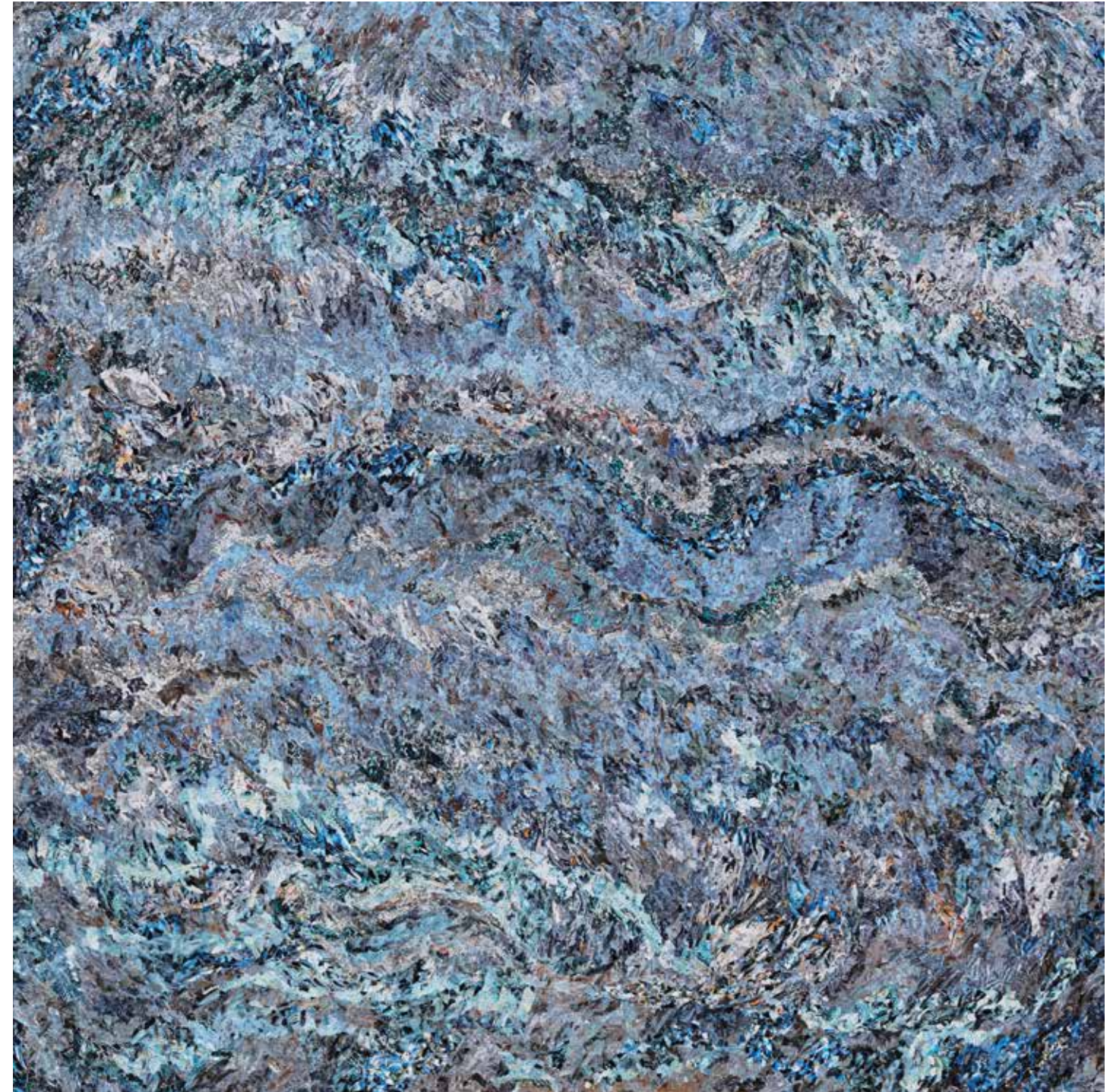

Νεφελώδης Ανάμνηση, 130x130 εκ, κολάζ, 2026
Nebulous Memory, 130x130 cm, collage, 2026

Αχαπικά Ρεύματα, 200x200 εκ, κολάζ, 2026
Agate Currents, 200x200 cm, collage, 2026

Συμβιωτικό Ρήγμα, 130x130 εκ, κολλάζ, 2026
Symbiotic Rift, 130x130 cm, collage, 2026

Περιδίνηση, 130x130 εκ, κολλάζ, 2026
Vortex, 130x130 cm, collage, 2026

Αντιδρών Ορίζοντας, 130x130 εκ, κολλάζ, 2026
Reactive Horizon, 130x130 cm, collage, 2026

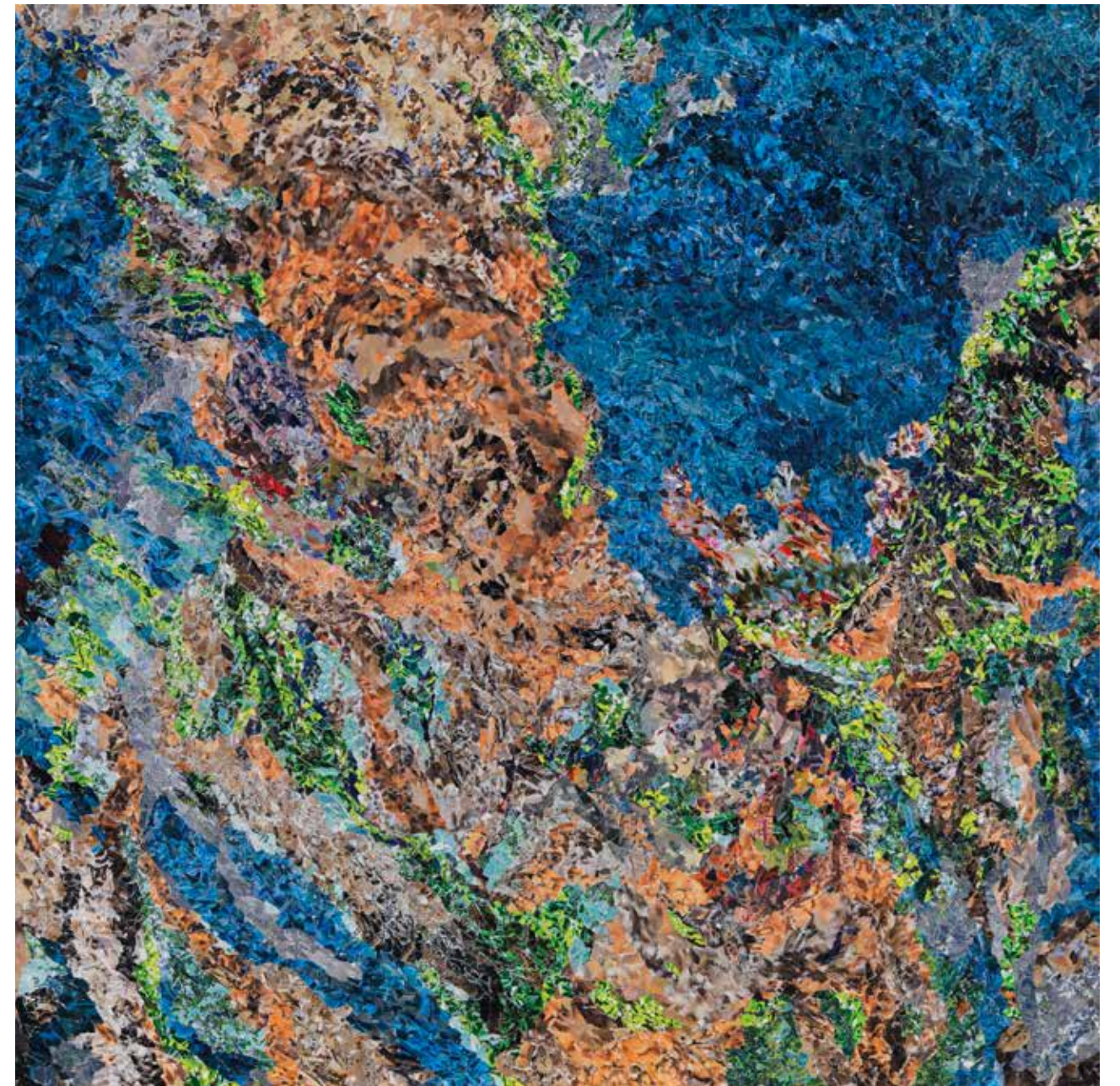
Εμβύθιση, 200x200 εκ, κολάζ, 2026
Immersion, 200x200 cm, collage, 2026

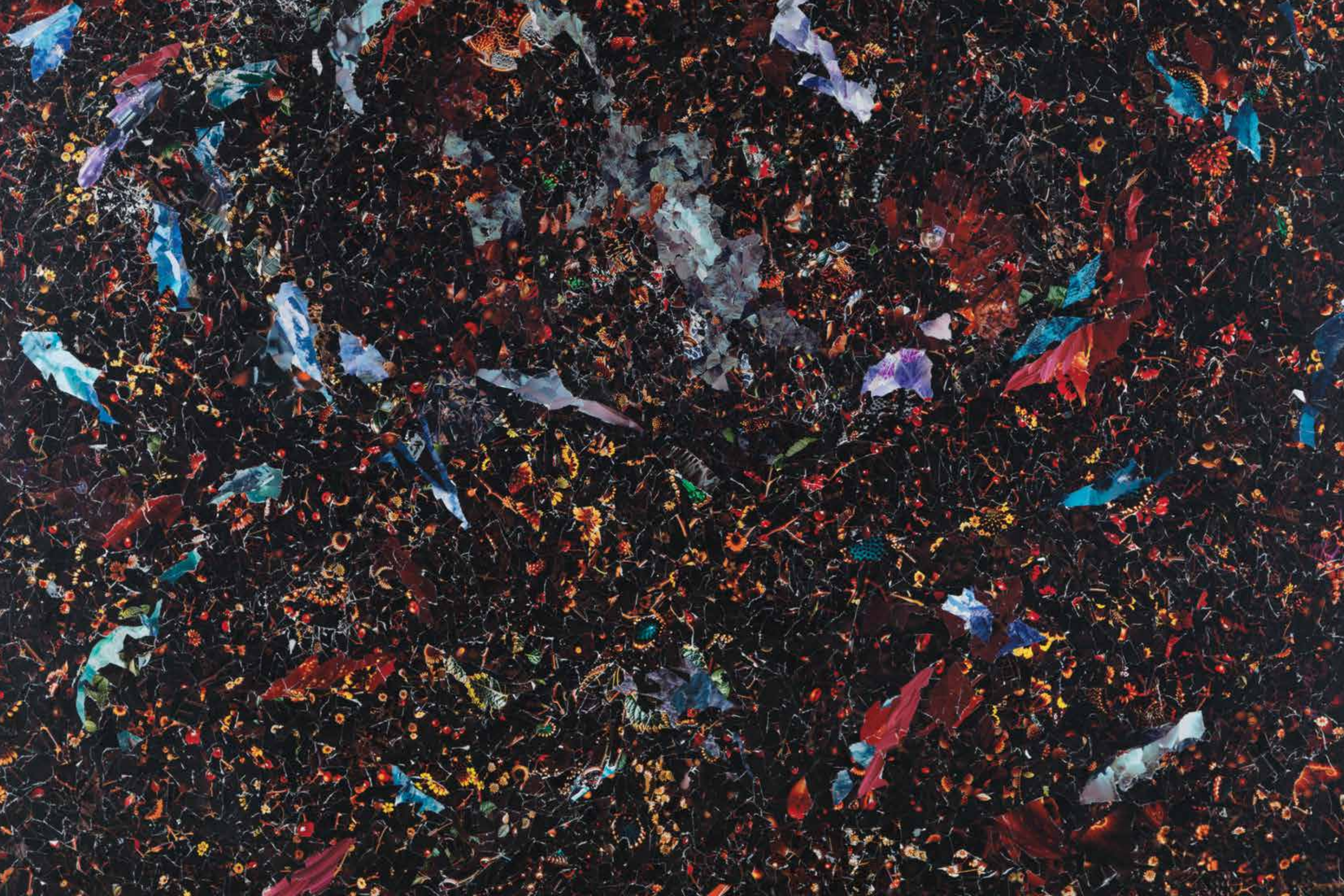

Μεταμόρφωση, 130x130 εκ, κολάζ, 2026
Transformation, 130x130 cm, collage, 2026

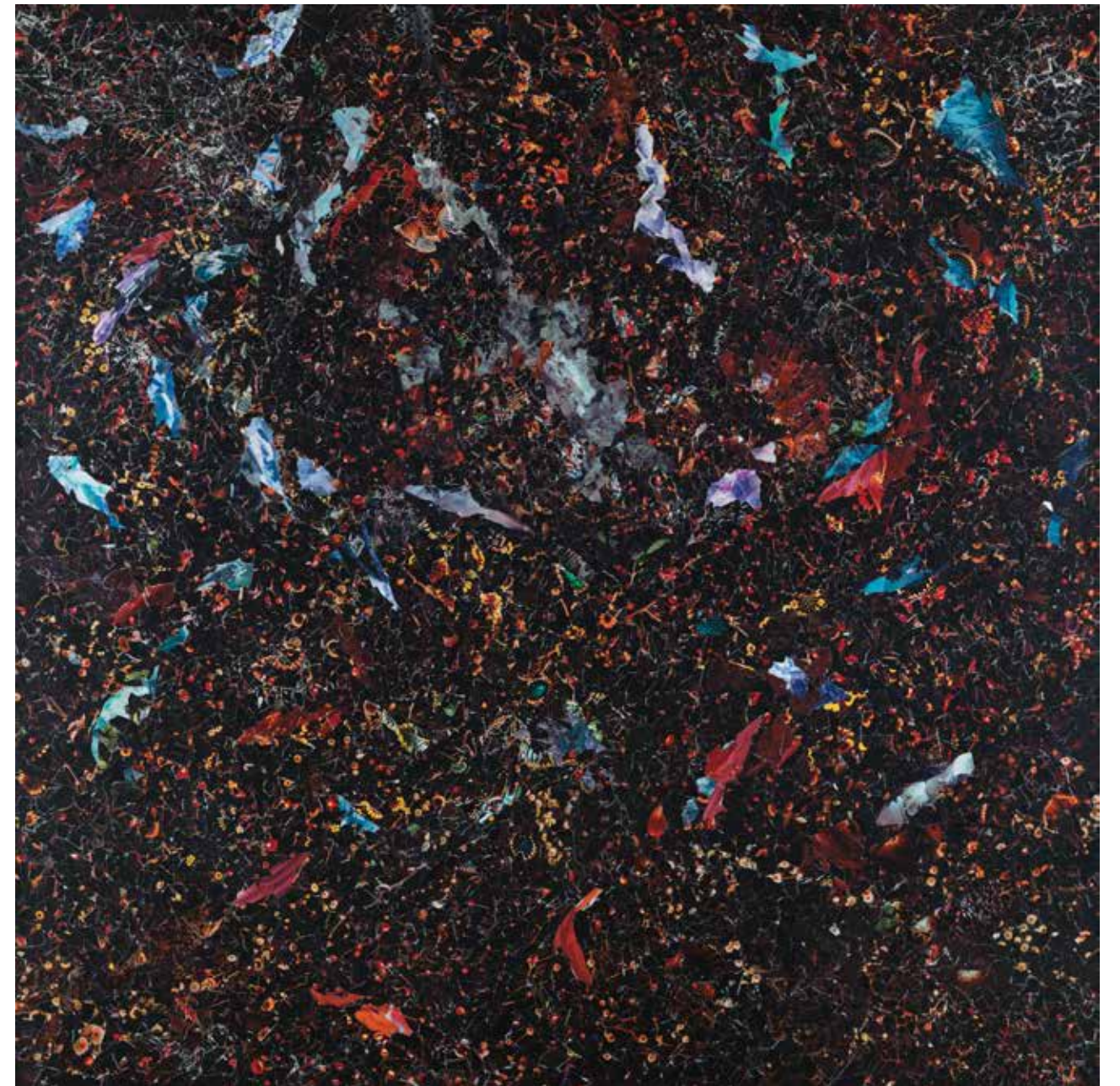

Η Διαγραφή του Εδάφους, 130x130 εκ, κολλάζ, 2026
The Erasure of Ground, 130x130 cm, collage, 2026

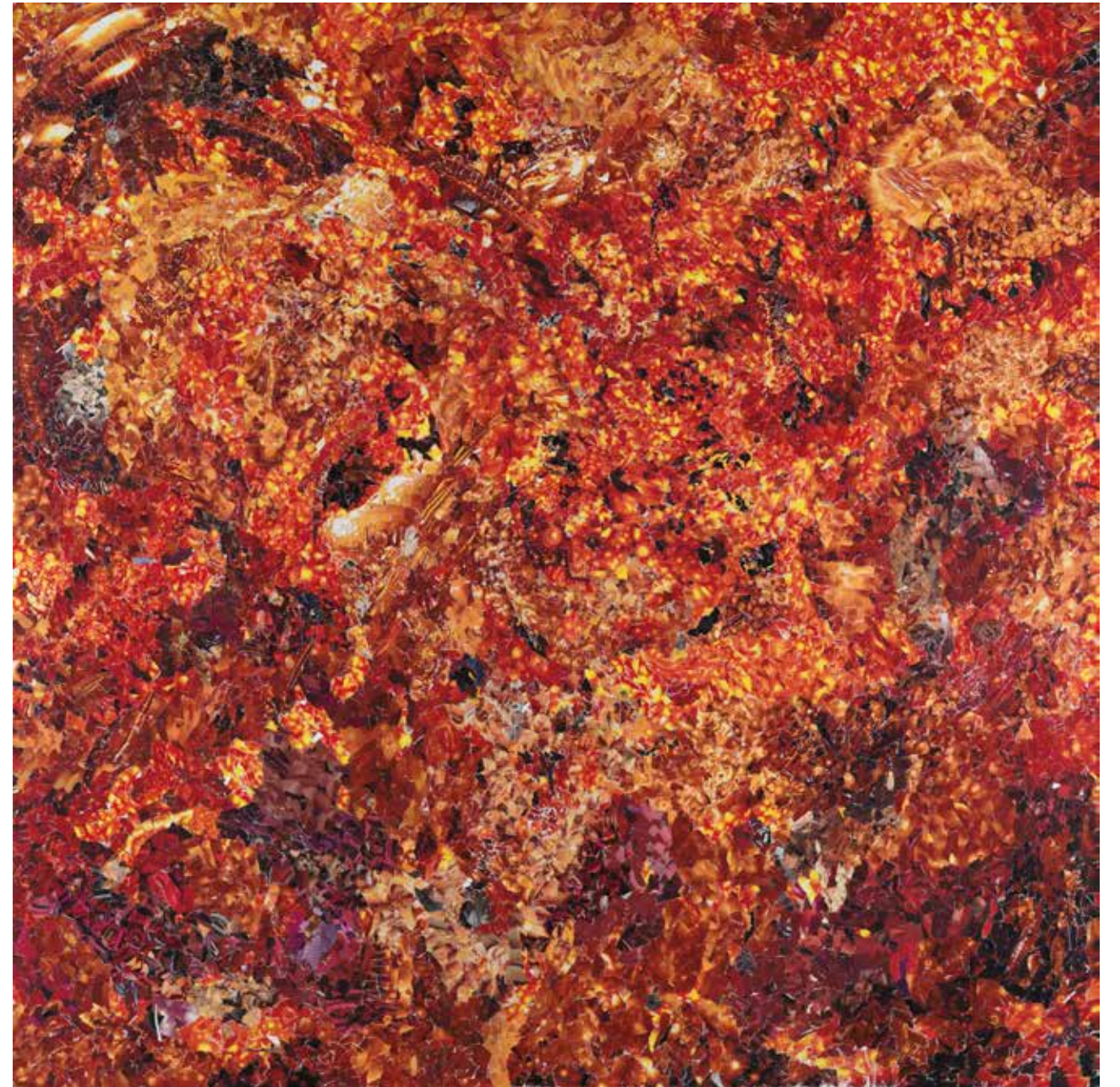

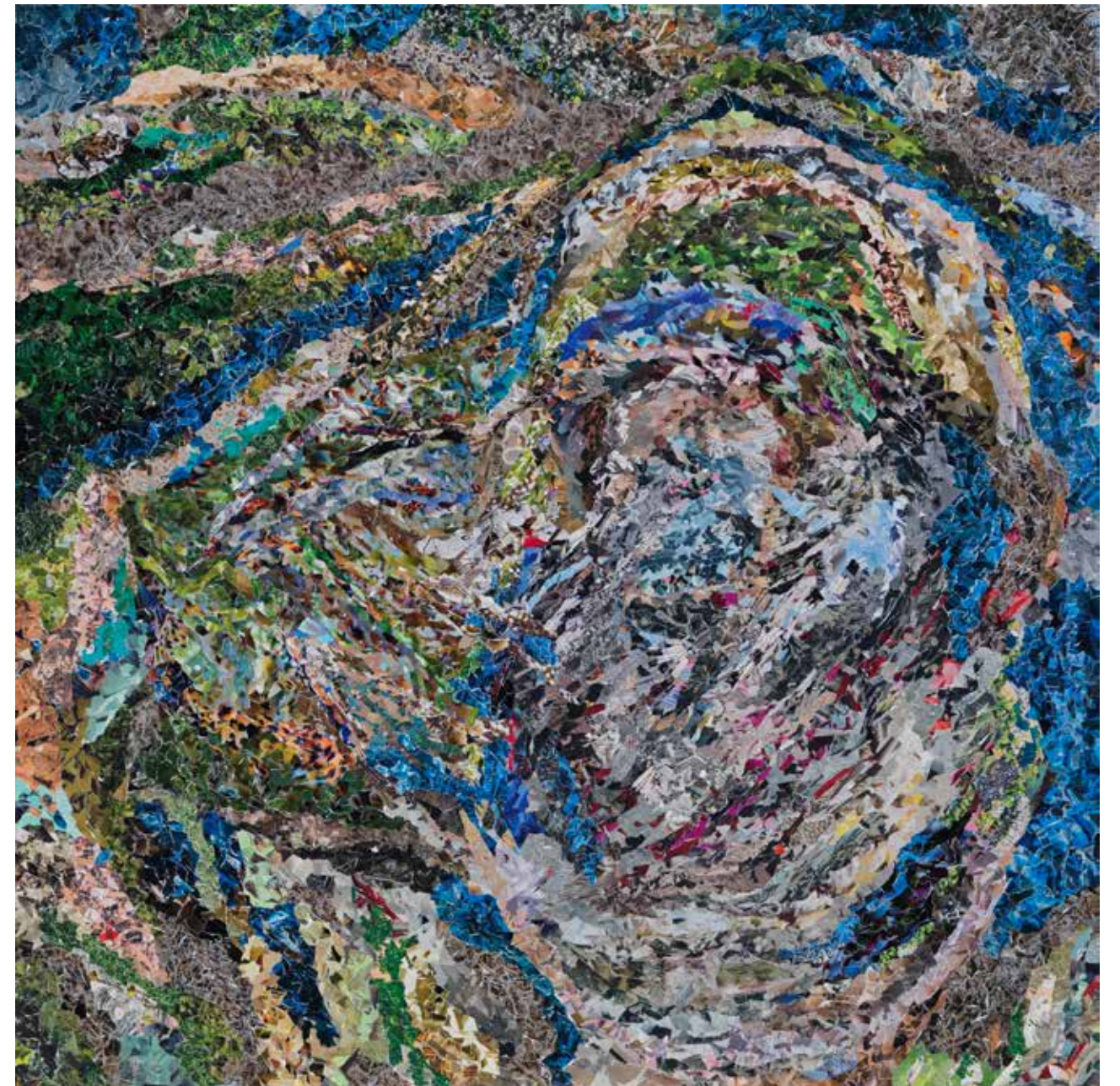
Αιωρούμενη Ύλη, 130x130 εκ, κολάζ, 2026
Suspended Matter, 130x130 cm, collage, 2026

Διάπυρο, 130x130 εκ, κολλάζ, 2026
Incandescent, 130x130 cm, collage, 2026

Ουράνια Άλως, 130x130 εκ, κολάζ, 2026
Celestine Halo, 130x130 cm, collage, 2026

Η Θεοδώρα Χάρτμαν σπούδασε ζωγραφική και χαρακτική στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Φλωρεντίας με τους καθηγητές Farulli και Viggiano. Από το 1998 έως και το 2026 δίδαξε το μάθημα των Εικαστικών στο Κολλέγιο Αθηνών. Όλο αυτό το χρονικό διάστημα πειραματιζόταν με νέες τεχνικές και υλικά με πεδίο έμπνευσης την arte povera και τη “δυναμική αφαίρεση”. Οι αισθητικές της αναζητήσεις αντικατοπτρίζονται στο σύνολο των εκθέσεών της. Πραγματοποίησε ατομικές εκθέσεις:

2024 | “Συνάψεις”, Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών Τσιχρίτζη Κηφισιά
2023 | “Ψηφίδες”, Αίθουσα Τέχνης Βουρκαριανή, Βουρκάρι Κέας.

1998 | “Τα Καράβια”, Θέατρο Κολλεγίου Αθηνών
1987 | Γκαλερί Δημόκριτος
1986 | Ελληνοαμερικανική Ένωση. Συμμετείχε σε ομαδικές εκθέσεις:

2026 | “Διπλός Δεσμός”, έργα εικαστικών εκπαιδευτικών Κολλεγίου Αθηνών στους χώρους των εκπαιδευτηρίων
2025 | “Τα ναυάγια της νήσου Κέας”, Κτίριο Γ. Μαρτίνου, Βουρκάρι Κέας
2024 | “Κέα η Αρίστη», Κτίριο Γ. Μαρτίνου, Βουρκάρι Κέας
2024 | “Πώς δημιουργούνται τα όνειρα; Τέσσερις γυναίκες παρουσιάζουν”, Αίθουσα Τέχνης Γ. & Ε. Βάτη, Ερμούπολη Σύρου
2023 | “Ορφικά μυστήρια”, Biennale Μυκόνου.

Theodora Hartmann studied Painting and Engraving at the Academy of Fine Arts in Florence, where she was initiated into art by the professors and renowned artists Farulli and Viggiano. From 1998 to 2026 she taught Visual Arts at the Athens College. Throughout this entire period, she experimented with new techniques and materials, drawing inspiration from arte povera and “dynamic abstraction”. Her aesthetic explorations are reflected across all of her exhibitions. Solo exhibitions:

2024 | “Synapses”, Tschritzis Visual Arts Foundation, Kifisia
2023 | “Tesserae” (Psefides), Vourkariani Art Gallery, Vourkari, Kea

1998 | “The Ships” (Ta Karavia), Athens College Theatre
1987 | Dimokritos Gallery
1986 | Hellenic American Union. She has participated in the group exhibitions:

2026 | “Double Bond”, artworks by Athens College visual arts educators on school premises
2025 | “The Shipwrecks of Kea Island”, G. Martinou Building, Vourkari, Kea
2024 | “Kea the Excellent” (Kea i Aristi), G. Martinou Building, Vourkari, Kea
2024 | “How are Dreams Made? Four Women Present”, G. & E. Vatis Art Gallery, Ermoupoli, Syros
2023 | “Orphic Mysteries”, Mykonos Biennale.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΤΕΧΝΗΣ/ΚΕΙΜΕΝΑ

Βασιλική Βαγενού

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΕΡΓΩΝ

Katoufas Brothers

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Mathilde Botton

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Νηρέας Εκδόσεις Τέχνης

ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΧΟΡΗΓΙΑ

ΤΕ.ΜΙ.ΚΑ Ltd

